

Успешно следване на българите в чужбина

Период на реализиране: 2005-2007г.

Роля на АСССУ: партньор

Други участници: Център оценяване и методи, Бонски университет; СУ "Св. Климент Охридски"; ПУ "Паисий Хилендарски"

Основни дейности: количествено и качествено изследване на нагласите на учениците за следване; научно-изследователска практика в катедра "Социология"

Резултати: "Да останем в България: най-трудният избор? (кандидат-студентски дилеми)" - съставител Таня Чавдарова, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", 2007, ISBN 978-954-07-2722-6

Контекст

Центърът за Оценяване и Методи на Университет Бон провежда съвместено международно лонгитюдно проучване с два български университета в София и Пловдив на тема успешно следване на чуждестранните студенти. Контекст на изследването е нарастващата интернационализация на европейските университети в рамките на тъй наречения Болонски процес. На интернационалния пазар на образованието цари конкуренция между висшите образователни системи на всички индустриални държави и на някои страни в преход за "най-добрите кадри". В рамките на Болонския процес националните образователни системи (също и немските висши учебни заведения) трябва да отстояват позиции на глобално европейско равнище в едно общо академично пространство. Следващите в чужбина и приетите чуждестранни студенти, като традиционна част от интернационализацията на висшето образование, се считат за индикатор за конкурентноспособността на европейските университети. САЩ приема 31% от интернационално мобилните студенти и са досега водеща страна-приемник, Англия и Германия приемат по около 12%. Като следствие от покачилата се мобилност в областта на образованието в Европа, също и в Германия броят на чуждестранните студенти през последните години постоянно и значително нараства. От зимния семестър 1993/1994 до зимния семестър 2003/2004 броят на новоприетите чуждестранни студенти се е покачил от 19.358 на 42.320. Интернационализацията подпомага образованието на квалифицирани кадри в областта на науката и икономиката, културният обмен е и предпоставка за иновативни идеи и допринася за развитието и модернизацията на висшето образование. Това води и до подобрения в качеството на обучението и науката.

Научен въпрос

Ситуацията на чуждите студенти за съжаление е обременена с много проблеми. Актуални проучвания на Информационната Система за Висшето Образование ДООД оценяват тяхната успеваемост в следването на около 40-50%, тази на немските студенти е около 70%. Причините за разликата в успеваемостта все още не са достатъчно изследвани, обсъждат се като възможни причини специфичните условия на живот и следване, информационни дефицити, недостатъчна подготовка, културни различия,

финансови трудности и др. До момента липсват обаче качествени и лонгитюдни проучвания, които са подходящи да изследват тези причини.

Научен подход

Изследването описва ситуацията и процеса на следване на българските студенти в родната страна и в чужбина и въз основа на този пример ще изведе критерии за успешно следване на чуждестранните студенти. За българите Германия е най-предпочитаната страна за следване в чужбина (преди САЩ, Франция, Австрия, Великобритания). Те са третата по големина група сред чуждестранните студенти в немските висши учебни заведения и броят им се е увеличил повече от двадесет пъти от 1990те насам (в момента над 12.000). Партньорството с двата български университета в София и Пловдив дава особената възможност да се изследва процеса на следване на чуждестранните съотв. българските кандидат-студенти още в родината във фазата на вземане на решение и подготовка за следване зад граница. Проектът е разделен на две фази: подготвителна фаза с качествена насоченост и основна фаза с количествена насоченост. През първата фаза лично ще бъдат интервюирани абитуриенти в България, български новопостъпили и напреднали студенти в Германия и ще бъдат сравнени със съответстваща извадка от немски абитуриенти и студенти. Целта на този качествен научен подход е да бъдат идентифицирани специфични за българските кандидат-студенти и студенти трудности и условия на следване. През втората фаза на проекта ще се провеждат в рамките на лонгитюден дизайн редовни онлайн-запитвания сред млади българи, които искат да започнат следване в родната страна или зад граница. Тези онлайн-запитвания ще започват през последната учебна година в България и ще продължат със същите участници по време на следването им или на друга професионална подготовка в страната или в чужбина. Това от една страна дава възможност за сравнение на следващи в родната страна и в чужбина, както и на следващи в различни чужди страни (също и в Германия). Освен това благодарение на лонгитюдния дизайн може да бъде обхванато цялостното развитие на следването.

Цел

Целта на това проучване е дълготрайно да се повиши ефективността на следване на чуждестранните студенти и да бъдат минимизирани трудностите и негативните съпътстващи явления. Съответно да се идентифицират основите как да бъдат предложени по-добри условия на чуждестранните студенти в Германия по време на целия им период на следване, как да бъдат посрещнати и адекватно придружени в процеса им на следване, както и да бъдат подготвени за евентуално завръщане в родината си или по-нътатъшно пребиваване в чуждата страна.